

De tentationibus

alij requirerentur / dicerent casus tales minime peccata mortalia / tunc cessanduz cum superiorum et peritorum concilio foret a frequentatione confessionum et fiducialiter nihilominus celebrandum / atque humiliter dicendum Domine non in iustificationibus meis prosterno preces meas ante faciem tuam / quia nulle sunt / et scio quod si millesies confiterer / et districte discutere volueris me / non ero mundus in conspectu tuo. **Sola** namque domine misericordia tua mundabit me. **Ideo**que in multitudine misericordie tue / troibo ad altare sanctum tuum in timore tuo timens quod te plus offenderem si dimitterem quam si accessero / eo quod tu in memoriam tuam ita fieri iussisti / et ego multis debitor sum pro quibus orare teneor. **Nulli** debet esse dubium / quin talis humiliatio plus accepta sit deo quam nonnullorum vana presumptio / qui post confessionem suam et qualia cumque exercitia se dignos et bene mundos reputant / quasi intrepide ad illa terrificam diuina misteria accedentes. **Secundum** autem est ubi haberetur fixa et quasi certa conscientia de peccato mortali. **Illud** enim est confitendum. non sic de veniali quod de necessitate nunquam cadit sub obligatione confitendum sacramentaliter in specie / quam quandoque perutile sit. **Sed** sufficit confessio generalis. **Nam** venialia per diuersa delentur / vti confessione generali. oratione dominica. tuncione preces et orationis etc. **In** nonnullis etiam est tamartha conscientia vti quanto magis eam scobare per confessionem conantur / tanto amplius quasi inde fedantur / propter plura nouiter exfricatione pullulantia / que tamen frequenter modice aut nulle sunt reputationis. conscientia talis non firmatur melius quam dimittendo eam in pace et quiete. et quod solum imbre lachrymarum irrigetur / et sic fecundata celestis dono gratie solidetur. **Venia**le autem peccatum communiter est omne illud quod factum est absque rationis deliberatione quodcumque sit illud / etiam si sit odium vel ira contra deum / aut horribilis blasphemia. **Vel** veniale peccatum est / quando actus talis est / qui non tollit debitam subiectionem hominis ad deum atque eius amicitiam seu dilectionem / nec perimit debitum fraternitatis vinculum ad proximum. **Iuxta** simile in legibus secularibus et politicis / ubi quedam peccata morte puniuntur

et quedam non. Quis sint contra precepta et statuta / quia non tollunt debitam subiectionem ad principem ac ad ciuitatem et proximum. **Ex** quo elici potest / quod non omne quod est factum contra preceptum / aut votum / aut iuramentum. aut etiam contra dei interdictum / est peccatum mortale / quia in quolibet horum stat peccari posse per surreptionem quandam / et absque precepto rationis sensu / qui sensus nunquam est in primis motibus / nisi post deliberationem habitam vere vel interpretatiue / que deliberatio in aliquibus citius / in aliquibus tardius fieri habet / quod signanter addimus propter habitatos in bono vel malo. quia in talibus habitus est quasi similis deliberationi. **Sicut** dicit Aristoteles. quod ars perfecta non deliberat. patet hoc in scriptoribus et cybarisantibus. **Sunt** etiam quedam circa queratio magis debet esse puigil quam in alijs / quod nisi fecerit interpretatur consentire. **Nota** tent quoque pusillanimes scrupulosi / quod non semper tenemur agere meliora et meliori modo quo possumus / maxime sub obligatione peccati mortalis. quonia deus omnipotens quis hoc possit a nobis licite exigere. quia ipse dominus et nos serui eius. non tamen sic agere voluit. sed contentus est / vti certa que dedit precepta seruemus / quod si fecerimus sufficit sibi et manebimus in eius dilectione et gratia. **Beati** nihilominus qui ita esuriunt et sitiunt iusticiam. in obsequendo tanto et tam dulci bonoque domino / vti possentenus aliquid superrogare domini sui preceptis contendant. **Beatus** quoque qui semper est pauidus / timens minus debito fecisse / dummodo tamen obseruet semper. ne quid nimis. et ne sit iustus nimium. et demum ne deum nimis emungit sanguinem eliciat. **Itaque** pusillanimes confortamini et nolite timere. **Confidite** pusillus grex / quia complacuit patri vestro celesti dare vobis regnum in secula seculorum Amen.

Finit.

Tractatus eiusdem

de diuersis diaboli tentationibus et gallico in latinum versus / ad preces venerabilis patris domini Nicolai de Huremberga

Apostolus dicitur in iacobus...
Dicitur in iacobus...
Item dicitur...
Omnis tentatio...
Non est tentatio...
Quia tentatio...
Sicut dicitur...
Tentatio diaboli...
Vnde dicitur...
Unde dicitur...
Xpsus dicitur...
Ynde dicitur...
Znde dicitur...

H nos sub dei manu humiliandos/atq; cognoscendam vt cumq; generali noticia nram virtutu itinere per grandem ignorantiam.at demum aduersus omnem inimici nequiciam, nostram fragilitatem/imbecillitateq; sciendam vt in nobis admodum nihil, verum in dei solum atq; sanctorum fidam? auxilijs/mihi propositus est subtiles nonnullas insidias enumerare, quas cunctis nostris operibus hostis humani generis diabolus ingerit / quoniam scilicet pacto in eo omni quod cogitamus, loquimur, operamur, deceptionis sue tendit laqueos, semperq; nititur aduersus eos, presertim quos diuino famulatai magnopere cernit intentos, quos videlicet sub specie boni si valet ad malum conuertit. Penanq; fallacissimi latronis instar/vie/societatisq; bonorum se commiscet. Et quoad usq; ferendi ac occidendi animam oportunitum tempus nanciscatur/ sese fingit amicissimum, tum ratus congruum tempus adesse/p admixtionem malicie alicuius sanctam actionem proorsus commaculare molitur, siue initio siue medio siue fine operis. Cum vero impedimentum boni actoni prestare nequit quo minus ipsa perficiatur, intentionem saltem conatur corrumpere, puta vt eius operationis finis constituitur peruersus, aut inanis gloria, aut q;libet carnalis voluptas. Atsi actiois principium/conatus eluserit suos, rursus cum illius medio et sine confisget/quin etiam complete iam actioni adhuc insidiabitur, hominem ob virtuose perfectum opus, vana efferri leticia, summa ope contedens. Vult sane aliquis elemosinam largiri/ cur id ne fiat hostis impedire non potest, hortatur vt eam vel ob consequendam mundi gloriaz tribuat, vel spe aliqua inductus ab eo cui datum est munus, aut honorem, aut quodcumq; accipiendi seruitium. Et si quis et hac tentationem superarit, aliam multo amplius periculosam ei rursus immitteret/que bonis quoq; est comunis plurimum/quam et vite in vita hac fundit? posse tolli arbitror. Et est vt is tunc secum ita dicat et cogitet. Recte tuum iam opus perfecisti preclare inimicum vicisti, non inanis gloria, non presus vitium vllum superare te potuit. Nequaquam certe quisq; alius/puta ille vel ille/ita egisset. Ecce quomodo coipso quo is superbiam

gloriam vanam/prius suppressit et contudit/in hec eadem vitia iam ruit, delabitur q;. **A**tqui stulta hec et temeraria cogitatio pene semper menti sese infert ac ingerit. Manifestum itaq; est ni studiose occurratur/de virtute vitium/et de humilitate oriari superbiam.

Donnunq; hostis certo tempore et tate desistit, vt quis et se censeat esse securum, et penitus tueri negligat/ tunc vero id cernens repente subitoq; in imparatum irruit, vel odij vel inuidie vel concupiscentie carnis validam immitteus tentationem. Alio etiam commento, hec intermissio tentandi fieri potest, vt videlicet huiusmodi securitate ac immunitate tentationis/quis superbiat/quasi propria virtute vniuersos iam hostes deuicerit. Siue vt eo minus apud deum mereatur quo iam labore certaminis vacat, siue certe vt eos qui admodum tentationibus affliguntur spernat, contemnat, despiciat.

Dicitur nonnunq; hostis aggredi alta quedam et difficilia virtutum opera, sicut immoderata ieiunia, peregrinationes maximas, vel simile quodcumq; siue vt homo succumbat oneri neq; villo pacto ipsum ferre valeat/siue vt ex ipso sequatur deterius aliud, puta ex immoderatione ieiunij, cerebri vacuitas/melancholia/tristitia vehemens/ex nimia peregrinatione grandis impatientia/ex velle alios eminenter docere ingens tumor, heresid excessuum nature grauamen.

Consulit nonnunq; relinquere eximios virtutum actus/et minutis in rebus versari, vt vel hec completo se quis prestantissime virtutis hominem arbitretur/vel vt nunq; ad perfectionem pertingat, vel vt huiusmodi humilitate qua sublimem deuitat statum et precellentia opera/superbiat et alios quos non ita facere cernit, temere dijudicet.

Donnunq; enititur hostis, vt quis recte quis cuncta faciat, in vno tamen solo labatur et delinquat, illi quippe satis est, si anime castrum, vel vno patente sibi aditu nanciscatur/capiatq;. **H**anc autem occultat aliquando tentationem, quoad usq; mors aduenerit, quo sane tempore seuius maiorisq; dolo tentat et configit, sciens si tunc defecerit penitus se frustratum

et quedam non. Quis sine comitatu
et statuta quia non tollunt deum
tionem ad principem ac ad omnes
proximum. Et quo elio potest
omne quod est factum contra peccat
aut votum/ aut iuramentum, aut em
tra dei interdicium/ est peccatum
quia in quolibet horum statuta
per surreptionem quandam/ taliter
rationis sensu qui sensus magis
primis moribus nisi post deliberationem
babitu vere vel interyitumque
no in aliquo citius in aliquo
ri habet quod signanter addit
babituas in bono vel malo
bus habitus est quasi similes
Sicut dicit Aristoteles, q; ars
deliberat, patet hoc in scriptis
riantibus. Sunt enim quedam
no magis debet ee pugil q; in
nisi fecerit interpretatur
ent quos pusillanimes
temp tenentur agere meliora
do quo possunt/ maxime sub
peccata mortalis, quonia de
sunt hoc possit a nobis licite
ple domini? nos seruus eius
gere voluit, sed contentus est
debet precepta seruamus/ quod
sufficit sibi et manebit in
Beati nihilominus qui ita
tunt iusticia, in obsequendo
la bonos domo vt possent
erogare diu sui preceptis
tatis quoq; qui temp est
nisi debito secille dummodo
et temp ne quid nimis, et ne
num, et demum ne pui nimis
quidem dicat. Ita q; pusillan
fortamini et nolite timere. Con
u? gre: quia complacuit patri
dare vobis regnum in secula
Amen.

Finis.

Ractatus eiusdem
diaboli tentationibus
anū versus ad peccata
homini Nicolai de Rurebec

De tentationibus.

Donnunq̄ immitit alicui veram
aut saltem simulatam deuotionem
vel etiam si hec diuino munere af-
fuerit. suadet indiscreta vota seu iuramen-
ta fieri. vt postmodū cessante deuotione ho-
mo sit in se turbatus. inuolutus. aut etiam
pmissorum violator.

Contra. nōnunq̄ sub specie di-
scretionis emitti sancta vota pbi-
bet. que aduersus peccata quibus
dono vehementer prius est et deditus salu-
berrima remedia forēt/ vt ita sordibus suis
is is iugiter immanet.

Dicitur nōnunq̄ ex cōsuetudine
dicere multitudinē immensam ora-
tionum. vel vt se quis nimium gra-
uet. vel afficiatur tedio. easq̄ sine deuotione
ne pficiat/ vel vt hinc extollatur/ vel vt rem
aliam que sibi ē vtilior et magis necessaria
foret omittat/ vel vt deum credat ob hanc
orationū frequentia sibi iure debere vt ad-
impleat quicqd̄ ipse cupiet.

Requēter sub humilitatis specie q̄
cunq̄ fieri bona impedit/ ne illum
homines sanctum dicent et arbitre-
tur/ vt inde non supbiat. Itaq̄ efficit vt is
acediam/ discretam hūilitatem esse iudicet
et nō largiri elemosinam. nō ieiunare is ius
dicet. nō hoc quidem esse auariciam gulaz
sed preclaram virtutē humilitatis.

Donnunq̄ sub p̄textu erogandi ele-
mosinam hortatur vnde quaq̄ p̄-
terius et fas cumulandis inherere
dicitur/ scit enim esse multo deterius ob-
largitionem iniuste acquirere q̄ abstine-
re ab ea et velle iniquū habere nihil.

Donnunq̄ sub specie correctionis
cōsulit/ aut irasci in alteruz/ aut irā
simulare/ vel vt ille in correctione
ipsa excedat irrogando iniurias. cōtumeli-
as inferendo vel vt ex ira plus p̄riam vni-
dictā q̄ alteri bonū querat. Vel vt is qui
corrigi emendariq̄ deberet p̄ alterius feris-
tatē fiat lōge deterior. comptuz enim habet/
māsuētudine q̄ rigore nimio vtilius ac fa-
cili⁹ ad bonū quēq̄ posse adduci. Ita im-
patientia/ iusticia/ vindictam/ tegit effigie
correctionis. q̄ p̄fecto neq̄q̄ correctio sed
plane destructio censenda est.

Donnunq̄ e contrario sub ymbra
mīe ac lenitatis suadet. ne q̄s alte-
rū rēp̄ndat/ ne ve. sibi indicet et

errata sua atq̄ defect⁹. ad q̄s tamen ex lege
caritatis is obligatur/ sicq̄ vtrūq̄ perdere
ac iugulare molitur.

Donnunq̄ cum q̄s audit aliquem
detrahentē alteri. et illud minime
sibi placeat. agit tamē hostis vt me-
m displicendi ei qui detrahit. is aut male
dicta p̄firmet. aut taceat saltē/ noscit enim ho-
stis nō parussē delictū detractionē vel pa-
tienter audire. Deberet nāq̄ talis aut vbo
aut faciei tristitia/ aut quolibet aliter/ ostē-
dere palā/ ingrātū esse sibi huiuscemodi de-
tractoriū p̄monē. qua in re posset ab obtre-
ctate p̄cūctari. fecerit ne vnq̄ bonuz aliqd̄
is de quo p̄mo habetur. Itaq̄ dicere debz
fore longe melius illius bona q̄ mala re-
ferre/ aut certe illa nō alijs. sed ei qui pecca-
uit ob suam emendationem referre oportere.

Donnunq̄ sub specie discretionis
abstinentias. ieiunia fieri vetat/ sic
q̄ somnum. gulam. acediam. hanc
ste contactos in habitaculum spiritus in-
troducit.

Donnunq̄ efficit vt sua q̄s somnia
studiose adnāduerat/ et tū vt his
qd̄ p̄ra dei ecclieq̄ p̄ceptuz certa
fides adhibeat. ea vā eē. cūctaq̄ p̄ ordines
veluti indicabāt euenire faciet. Sili et de
alijs supstitiōibz innūeris. vti q̄ mane ob-
uiū h̄re canē aut leporē putet q̄s signare il-
la die futuruz infortuniū. Et vt paucis loq̄-
tā varijs et multiplicibz b̄mōi supstitiōibz
simplices referri sunt. vt vel id cogitare ani-
mus perhorrescat/ quas sane ideo dissemi-
nat hostis/ quoniam eas nouit deo admo-
dum displicere/ scit nempe homines non
in deo sed in his confidere. ac spem locare
suam. Ideo vero horum cordibus impres-
se sunt/ tum quia neq̄ sapientes audiunt/
neq̄ eorum dictis fidem prestare volunt.
tum quia vsque adeo nefande sunt opinio-
nis/ vt quicquid obtigerit/ huic alicui dei
mentie tribuant/ verbi gratia. si quid illis
boni euenit. confestim dicunt id bene fu-
turum et ipse putabam. meo enim in som-
nio hanc rem ego conspexeram. Deū q̄p̄-
pe relinquentes. et sibi omnium bonozum
auctori non veriti gratias proinde nō age-
re. ad has impias stultasq̄ credulitates cū-
cta referūt. Et si quod frequēter fit/ illa die
acciderit malum aliquod. dicent etiam id
sibi contigisse quia tale aliqd̄ viderint aut

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

Donnunq̄...

canem. vel lepore habuerint obuium. Idē
tidem z de sanitaribz arbitratz. quas nō
deo vel nature sed nescio quibusdam bz
uibus aut conscriptis pomis aut in huius
modi incantationibus attribunt. Sunt
hec profecto sine quacūqz ratione / solo ver
suti inimici suasu / que etiam singulis die
bus dominicis sub excommunicationis pes
na districtissime ab ecclesia pbibent. Por
ro longe salubrius foret z tutius deum ac
sanctos adire cum fiducia / qz in his spera
re dementis. Quamobrem quisqz caueat
has melancolicas insanias incidere / neqz
vero alios z precipue iuuenes in talibz si
dez habere suadeat. Est enim difficillimū
ab his quēqz erui / cum ea teneris ab an
nis imberit.

Habit nonnunqz hostis. vt in suis ca
lamitatibus quis immoderatus
dediurna cōfidat ope / vt si he per
manserint. nec diuinitus fuerit liberatus.
murmuris z impatientie labatur in foueā
z sceleris deum arguat quasi impiū sit euz
qui tanta deuotione illū supplex orauerit /
nō exauditiū ereptumqz fuisse.

Nonnunqz alia fraude quod dictū
est suggerit. vt scilicet cū is libera
tum se cernet. deuotiū. sanctum. ac
deo amicissimū sese credat. vt pote cuius a
domino vota efficaciter z pene miraculose
cōplentur. In primo autem casu talis
sperare debet ideo deum suis non annue
re petitis qz id sue salutis minime expediat.
In secūdo vero ambigendū sibi timendū
qz est sibi esse offensum deū. neqz dignum
presenti castigatione / exauditionem vero
precum suam mercedem esse debere. itaqz
sedamndū finaliter.

Nonnunqz homini scrupulos im
mittit innumerōs. reddēs illi⁹ con
scientiam in modo dubiaz atqz
artam / ne quid boni audeat efficere / vt eti
am crebri⁹ delinquat. scit enim eum pecca
re qui id agit. quod p certo conscientia ma
lum esse iudicat / qz res in se mali habere
nihil. Facit etiā istud hostis ob aliū dete
riorē finem. vt. s. talis qui deliquit in de
sperationē delabatur. iudicans se reprobū
a deoqz damnatū / quoniam tanta facilita
te peccat. neqz villo pacto adimplere valet
mandata illius

Nonnunqz reddit hostis conscien
tiam ante commissam securam et

amplaz. vt neqz peccare quis formidet. ne
qz postmodum peniteat.

Nonnunqz in ope latā conscientiam
reddit. vtz ad tribuendā despatio
nē postea delictū exaggerat. oñdē /
do horrore sceleris z cōmissi delicti imma
nitate / qz scz sit enorme eum q talis sit. qui
talis hēatur. tam detestandū admisisse faci
nus / contra vero antea nonnunqz districtā
angustāqz z scientiaz reddit. facitqz timere
vbi non est timor hñdus. Et est instar eoz
qui pueris viā transeūtibz pclamāt laberis
cadēs / vt metu turbati impingāt acruant
pōpites. Ita his lapsus inculcat hostis
clamans z dicens continuo / eras. defecis. pec
cas. te haud dubie dānas. Hoc nanqz mo
do conscientie pacē ac quietē pturbat. adimit
adeo vt talis neqz orare neqz bonū quicqz
recte facere queat / cōtingere etiā z istud p
ppter aliud scelestius z longe maioris peri
culi vt videlicet quis huiusmodi scrupu
los vitare volēs / tantā amplitudinē conscie
arripiat. tā qz effrenatam sibi assumat au
daciā. vt nlla pcepta pētibabeat / nihil esti
met illicitū. Quamobrē cūctis in tentatio
nibus mediū seruandum est / qd equidem
fieri poterit. tum sapientium pconsultatione. tū
subsidiō orationis. tum super omnia hui
militate ad deum / cui spes de illius miseri
cordia commixta erabit.

Nonnunqz illis quos scit minime
consilijs obtemperaturos. suadet
sapientes frequenter consulere / vt
talium peccata minus habeant excusatio
nis / nonnunqz vero hanc consultationum
suadet frequentiam cum eos qui consulun
tur male sana consilia daturōs arbitratur.
vt z qui dat z qui consilium accipit vna si
mulqz pereant.

Nonnunqz hortatur humanum ni
hil pendere consilium / sed vel a so
lo deo vel ab oratione instructio
nem expectare vel proprie prudentie inni
ti / z quasi secum ita dicere. Quid in hac re
agendum tibi sit. ipse qz alter quisqz meli
nostri. tibi enim melius res ipsa. tibi tu⁹ ani
mus. tua tibi melius comperta est facul
tas. In sup hos qz siluiz tribuūt fortassis
ipellit vtilitas ppria / seu honoris forte cu
pido mouet. z hec rēratio int ceteras ē pni
ciosior z āplioris piculi / psonis deuotis / p
pstrim / z his qz acuta intelligētia pollent. et e
pfecto maxima superbia.

mens continet status. in eo tamen nonnulla sunt bona que alibi minime reperiuntur. Alibi preterea mala aliqua inueniri certum est. quibus vita mea caret et est immunis.

Homonem nonnullis hostis ut ad hunc quis hominum in conspectu se vituperet/vel etiam delicta quedam committat et perpetret. ut se indicet nec sciam esse nec potestatem. Quod profecto in grāde malus ab hoste suggeritur. Nam per huiusmodi que hic aduersus suam gloriam dicere/agereq; videtur/aliquando in eum maior irrepit superbia vult quippe hoc pacto veraciter haberi et reputari is qui suam laudem minime querat. quaz tamen suo in animo flagrantissime cupit. Ita autem esse diuosi. compeririq; potest. cum ea ipsa que is de se indigna dicit. alius quodq; asserit et testatur. Nam id et moleste fert et seletic excusat et commendat.

Nonnullis hortatur hostis/ut eius alicui opus suum agere incumbit vel rem quamlibet scdm morem eorum quibus conuiuere efficitur. tunc ad vacandum deo/cunctis huiusmodi occupationibus et quidem debitis/se subtrahat. et solum constituat/vel id ab hoste fit ut illo tempore facilius terre abominandeq; cogitationes rancoris/inanis glorie. et singularitatis/que certe pessima est mentem huius subeant. Agit etiam nonnullis hostis ut maiori complacentia quis bonum voluntarium ad quod nequaquam obligatur/et rem salutem necessariam efficiat. Puta quod potius soluere infringereq; malit ieiunium quod precipit ecclesia. qm illud quod propria voluntas instituit/que profecto res prosum est illicita.

Ex aduerso aliquando suggerit corporeo semper labori intendere/ut quis nunquam do vacare queat neq; propriam vitam animaduertere discutereq; possit. Sane optimus est utroq; moderate uti et iam huic etiam illi vicissim operam dando vnus altero tenes perare.

Nonnullis aliorum peccata considerare facit/ut proximum quis indicet et infamet. ut non eius diligat sed contemnat. ut nullam salutare doctrinam ab hoc dictam recipiat/ut quicquid huius boni egerit mala intentione fieri asseueret ut ei si superior fuerit. obediret recusaret/ut eum si subditus est tractet immaniter/atq; vlla

sine misericordia corrigat et super omnia. ut quia huiusmodi delicta non operatur meliorem simpliciter secescat. et hoc pacto deterrumam in se assumat superbiam que fortasse maius peccatum erit qm oēs aliorum defectus. quos tanta diligentia considerat. curiositate tanta explorat. Quāobrem uenit ab alienis delictis oculos abducere/et eos conuertere in propria. quod si aliena peccata considerare necessarium extiterit. id fiat illis compatiendo. de his enim multo plus qm de corporali morbo dolere debet/et compati. Id etiam fiat. dominum per his orando/et cogitando deniq; quod sui defectus maiores sunt. aut nisi eum dei misericordia prexerit grauioribus multo criminibus irretiri implicariq; poterit/qui etenim non vult diuinam misericordiam ita alienis sicut suis delictis ignoscere/is profecto illam odio habere videtur.

Nonnullis aliena bona ostendit et demonstrat. ut quis in scelestissimum facinororum in liuorem. s. et in diuiduam. vel is inflammetur ad cupiditatem talium diuitiarum. talis status pompatici. talis glorie. talium vestium. equorum talium pulcritudinis talis. et generaliter talium quorumcunq; bonorum/ut etiam cum eiusmodi bona nancisci adipisciq; nequit. hinc doleat angatur/atq; melancholiam incurrat.

Nonnullis de aliorum dictis et factis in mentem alicuius uehementem suspicionem inducit hostis. persuadens illi huiusmodi cuncta fieri vel ad irrisionem/turbationemq; eius/vel ad sibi damnum inferendum. De quibus tamen in veritate nihil est. Suboritur autem hec aliquando tentatio inter uxorem et maritum/inter fratrem et sororem/et inter quosq; amicissimos/et qua grauissima mala et ferme incredibilia proficiuntur. Et est plane pessima tentatio. de altero. et de amico per certum/malum suspicari a deo faciliter. et id ita celeriter credere/quod pene semper esse falsum postmodum comperit. Quare summo studio vitanda est huiusmodi infausta suspicio. Quod si eam quis a se nequit penitus abijcere. tunc multum proderit ea que aduersus alterum quis animo suo versat il limet apire/ut is proinde se excuset/et satisfactioem afferat. Verum nonnullis agit hostis ut has suspiciones in corde que recordat. et apud se teneat. ut hac reclusione ille intermetra suscipiat. plusq; iherat nocenti/neq;

De tentationibus

alter inde se excusare queat. **A**dtra vero nō numq̄s icōsiderata neq̄s obseruata oppoz̄ tunitate cōgruētiāq̄ sp̄is. v̄l ex malignitate iracūdiāq̄s animi illas p̄ferri facit. v̄l etiāz cū nimia assertiōe/ v̄t p̄ hoc is cui hec dicūf irascat̄ r̄ turbet. atq̄s in aliū odii concipat q̄si hoc mō apud se cogitās. **Q**uid ita. ista ne istud de me arbitraf̄: metalē is estimat̄: si mihi amicus eēt. p̄fecto hec mīme ageret nō sibi ostendi v̄nde de me sentire sic debe/ at. **S**ic de eo ip̄e non cōmerui. **E**cce itaq̄s quō hostis v̄ndēq̄s tam dicendo q̄s tacendo suas fraudes inijcit.

In nūq̄s cōmouet hostis male de/ aliq̄ effari/ v̄l ex ira aut liuore. illi fieri detrimēta atq̄s grauamē inferri/ r̄ nihilomin⁹ dat intelligere callidus hostis. hec fieri p̄pter veritatē/ iusticiā/ r̄ publicam vtilitatē. **V**el etiā p̄pter bonum r̄ salutem aliorū. **D**icit enim hoc ip̄m qd̄ agitur alijs nociūz r̄ p̄niciosum esse/ itaq̄s eē opti⁹ mī r̄ illū r̄ suam maliciāz in aliorū noticiā deduci. v̄t ceteri p̄ inde se tueri/ p̄seruare/ cauerēq̄s valeant. id q̄s omittere etiāz fore aduersū veritatis amore. **H**ec res m̄ p̄culdu/ bio est summe piculosa/ his qui aliorūz nō sunt constituti iudices. nec ad eos puniendos ordinati. **E**t p̄terea huiuscemōi mala post tergūz in absentiaq̄s referre/ siue his q̄ prodesse nihil. obesse vero aliquid possunt in bonūz vergere nequit. **C**ontra nōnūq̄s agit hostis v̄t ex metu/ p̄ inuidiā aut detractionē peccādī. quis alterius malum occultet r̄ taceat. in illius simulz aliorū ingentes perniciē. **V**ideris igit̄ laqueos per pleuos discriminis/ r̄ q̄ recte hic incedere difficultum est.

In nūq̄s cohortat̄ v̄t quis rem aliquam sublimē incipiat/ veluti quīdem sibi videt̄ ad p̄ficiendū alteri. **V**ti vero veritas habet ad p̄riā ostentatōnem. quōd manifestuz esse p̄t. cum is hāc rem p̄ seip̄m fieri maluit. q̄s per aliū queq̄s. **D**ato q̄ eque bene v̄l melius eam alter alijs quis facere posset/ dato etiāz q̄ ita deo gratū foret eā hūc amittere sicut r̄ efficere. **E**st enim euidentis indicū. q̄ in hoc opere alijs quid sue glorie is ad miscet. q̄ pon⁹ optat q̄ homies eū/ q̄s alios hoc agere cognoscāt. **E**st inq̄s signūz q̄ nō ex integro illud p̄pter deum opatur. **P**er istud vero etiāz in alijs plerisq̄ casibz intentōnis puritas discerni potest.

In nūq̄s sub p̄tectu subueniēdi paup̄ibz. aut instituēdi ecclesias. aut in vltimis annis securitate hūdi/ agit hostis. v̄t quis in auariciā labat̄. v̄l fraudulēte negociatōi intēdat/ vel emendo vendēdoq̄s cōmittat piuria. v̄t pus tactum est/ nūq̄s tamē moraliter peccandū est etiāz q̄stuncunq̄s bonum inde oriri queat.

In nūq̄s in bono ope grandē acidiā r̄ tristitiam p̄magā inimit hostis/ suadēs tūc in delectationibus seculi solationē querere. **E**t quo duo mala accidunt/ v̄num est. q̄ frequenter per hoc quis in stultiloquia aut peccatū aliud decidit/ per quod etiā alios peccare facit. **S**ecundū est q̄ illius accidia hoc pacto nō sanatur. v̄z magis ac magis nutrit̄ r̄ crescit r̄ si enī eo tpe hic a tristitia liberetur. ip̄a m̄ postea redit longe validior. **Q**ui vero eam abigere sup̄areq̄s vult. aduersus illa m̄ fortē p̄stare animo/ r̄ sibi acriter resistere debz. **N**am tunc discedet. **P**ostmodūz minime reuersura.

In nūq̄s alicui subijcit hostis ardentissimā cupiditatē cernēdi mūdi vanitates/ plaususq̄s nuptiarū. **E**t agit q̄ illo puncto temporis quo quis videt̄ huiusmodi/ qui illic plerūq̄s sunt impudici gestus/ non tentatur de peccato carnis/ r̄ per hoc illum nimium audacem efficit hostis atq̄s immoderate suā de castitate p̄sumere. **U**nde euenit v̄t is vel in superbiam decidat/ vel finaliter in obscena opa aut spurcas ruat in cogitationes. siue hoc in loco/ siue postmodum alibi cum solitariis erit/ tunc enim huiuscemodi cuncta redibunt in memoriam. **Q**uāobrem tutius esse n̄hil potest/ q̄s semper hec deuitare pericula. neq̄s v̄nq̄s in illis confidere.

In nūq̄s sub velamento sanctitatis. deuotionis. r̄ in personas religiosas spiritualis amicitie/ agit hostis. v̄t ex consuetudine intuendi. loquendi/ epulandi simul ridendi/ mutuo sese iocose tangendi/ vertitur spiritualis amor in libidinosum carnalemq̄s amorem r̄ demū in finem ignominiosissimum.

In nūq̄s sub p̄tectu fugiēdi singularitatis/ r̄ obseruādi mores aliorum. vel alicuius similis boni suadet hostis v̄t quis pl⁹ vescat̄ aut bibat q̄s sibi conueniens est. **E**t pariformiter est

In nūq̄s sub p̄tectu subueniēdi paup̄ibz. aut instituēdi ecclesias. aut in vltimis annis securitate hūdi/ agit hostis. v̄t quis in auariciā labat̄. v̄l fraudulēte negociatōi intēdat/ vel emendo vendēdoq̄s cōmittat piuria. v̄t pus tactum est/ nūq̄s tamē moraliter peccandū est etiāz q̄stuncunq̄s bonum inde oriri queat.

In nūq̄s in bono ope grandē acidiā r̄ tristitiam p̄magā inimit hostis/ suadēs tūc in delectationibus seculi solationē querere. **E**t quo duo mala accidunt/ v̄num est. q̄ frequenter per hoc quis in stultiloquia aut peccatū aliud decidit/ per quod etiā alios peccare facit. **S**ecundū est q̄ illius accidia hoc pacto nō sanatur. v̄z magis ac magis nutrit̄ r̄ crescit r̄ si enī eo tpe hic a tristitia liberetur. ip̄a m̄ postea redit longe validior. **Q**ui vero eam abigere sup̄areq̄s vult. aduersus illa m̄ fortē p̄stare animo/ r̄ sibi acriter resistere debz. **N**am tunc discedet. **P**ostmodūz minime reuersura.

In nūq̄s alicui subijcit hostis ardentissimā cupiditatē cernēdi mūdi vanitates/ plaususq̄s nuptiarū. **E**t agit q̄ illo puncto temporis quo quis videt̄ huiusmodi/ qui illic plerūq̄s sunt impudici gestus/ non tentatur de peccato carnis/ r̄ per hoc illum nimium audacem efficit hostis atq̄s immoderate suā de castitate p̄sumere. **U**nde euenit v̄t is vel in superbiam decidat/ vel finaliter in obscena opa aut spurcas ruat in cogitationes. siue hoc in loco/ siue postmodum alibi cum solitariis erit/ tunc enim huiuscemodi cuncta redibunt in memoriam. **Q**uāobrem tutius esse n̄hil potest/ q̄s semper hec deuitare pericula. neq̄s v̄nq̄s in illis confidere.

In nūq̄s sub velamento sanctitatis. deuotionis. r̄ in personas religiosas spiritualis amicitie/ agit hostis. v̄t ex consuetudine intuendi. loquendi/ epulandi simul ridendi/ mutuo sese iocose tangendi/ vertitur spiritualis amor in libidinosum carnalemq̄s amorem r̄ demū in finem ignominiosissimum.

In nūq̄s sub p̄tectu fugiēdi singularitatis/ r̄ obseruādi mores aliorum. vel alicuius similis boni suadet hostis v̄t quis pl⁹ vescat̄ aut bibat q̄s sibi conueniens est. **E**t pariformiter est

de vestitu et huiuscemodi rebus. Quare summopere est in omnibus adhibenda discretio.

Nonnunq̄ agit hostis vt sancta intentione quis loqui incipiens/cti nuando sermonem ad plura defluat inordinate dicendum/quod euenit, vel quia is loquendo comouetur, irasciturq̄ vel quia suam gloriam querit. Vel quia erubescit et recundatur nisi audientibus admiratione ingerat, subtile aliqd. extraneum/nouum, inauditumq̄ dicendo. Quofit, vt et que scit/et que nescit imoderate loquatur, aut ea proferat que audientibus ob eorum simplicitatem minime conueniunt. Quamobrem sub rationis regula semper lingua tenenda est/eque in medio fineq̄ sermonis, sicut in initio.

Nonnunq̄ sub humilitatis specie/et sese custodiendi facit vt quis sileat ex contemptu, iracundia, supbia, vel cum loqui deberet, ex recordi pusillanimitate metu reticeat.

Nonnunq̄ sub tegumento honesti fortasse desiderij quo quis rem aliquam scire gestit et agnoscere/hortatur hostis/vt is ad cuncta videndum audiendum, temptandum, curiosus sit atq̄ prorsus intentus. Unde ingens postmodum fedarum temptationum impudicie et odij obrepit frequentia. Et q̄m̄ nullum exinde aliud malum nasceretur, ea tamen res ad modum homini se nociua est. Nam vsq̄ adeo illius mens eiuscemodi nouitatibus obruit vt nullam post hec puram de deo cogitationem is habere valeat.

Nonnunq̄ gratas de carnis voluptate cogitationes menti offert aduersarius/dicens, non esse piculosum illis dummodo sensus absit inozari paululum, atq̄ hoc modo intantum hominem succedit et inflammat, vt eas a se vix excutere possit. Itaq̄ nihil est salubrius q̄ illis initio intercludere aditum. Aliquando autem oriuntur huiuscemodi nocte cogitationes cum studiose quis suorum affiniuq̄ qui in mundo et connubio viuunt statum animi aduertit.

Nonnunq̄ alicuius mentem plurimum conturbat hostis, in illa magnam fedarum acturpium cogitationum multitudinem imittendo, vt his se

stinuo peccare credat. Dicit enim horrendum esse scelus, cum legendo horas et deo obsequendo he cogitationes adueniunt. Itaq̄ hortatur vt illis prorsus penitusq̄ fugadis semper inuigilet, neq̄ aliud quicq̄ agere curet. Scit nempe malignus hostis, ventum facilius in manu posse fixum manere q̄m illas tolli funditus/radicitusq̄ conuelli, vel ita posse abigi, vt ne quidem postea vnq̄ redire queant. Atqui non cum impie mentem cogitationes tangunt peccamus mortaliter, sed dumtatat cum eis consentimus, id est quando illis voluntas nostra fauet, quando eas ipsa cum delectatione complectitur, quando eas adesse gaudet/qs̄ diu vero he sibi displicent, sibiq̄ sunt horrore ac odio, nullum est mortalis nox periculum. Sciendum autem, non esse possibile in occupatione laboris vel temporalis administrationis, tantam inesse homini mentis serenitatem/sicut in sua quiete per diurnam moram. Et aliter illam querere est sepe irritus labor et sola tentatio. Frequenter autem he cogitationes melius vincuntur, si eas nihilipendimus aut curamus sed alijs in rebus occupamus animum, q̄si eas vitamur pellere.

Nonnunq̄ bonas cogitationes subiungit hostis/non certe propter bonum aliquod, veruz ad id solum vt sancte orationi impedimentum prestat. Nam illas eo immittit tempore cum eas suscipere nec licet nec conuenit. Non enim audiendo vel canendo missam opportunum tempus est de re cogitare familiari/quod tamen alijs horis bonum expediensq̄ foret.

Admonet nonnunq̄ hostis semel in tantum alicui peccato incumbere/aut illicite cuidam vacare voluptati, vt exinde ad plenum is satietur/neq̄ postmodum illius vnq̄ rei concupiscentiam habeat. Ideo vero istud agit hostis, quia in hoc grauius istum nouit delicturum. Agnoscit etiam/q̄ et si is modico tempore huiusmodi desiderio carebit, paulo post tamen hic multo tentabitur fortius. Ut enim qui estu graui febreq̄ laborant cum gelidam aquam biberint/primoreleuari videntur, Deinde vero longe grauius et vehementius affliguntur. Sic expleta libidine illius/postmodum amplius in grauescit cupido. Sicut etiam et hi q̄ q̄sto

De tentationibus

plis sese unguis scalpūt z fricant / tāto magis puriginem sentiunt. Atqui si modicū id tolerare possent / citius multo liberarentur.

Nonnunquē in se quis percipiēs motus iracundie z vindicte in alteruz quōs in hoc sibi displiceat ingrātū quō sit. attamen ei dat intelligere hostis / non debere orationem dicere dominicaz / neque pacem in missa suscipere / quoniam non libet animo cuncta ignoscit. Reuera tamen si inimicum is optat suum propter deum diligere / dicit tūto potest deum orare / ut quē admodum alijs in se malefacta remittit. ita suorum quoque delictorum veniam sibi largiri dignetur. Nam si efficaciter inimicum amare volet id utique efficere valebit.

Nonnunquē suadet ut sue quis fame integritatem nimium tueatur / docens hostis ad hoc quemque teneri / secus agere velle id esse crudelitatis z immanis seuitici. Quia dere innumera mala committunt. nam cuncta is que de se dicere auidet / excusare conatur / omnia sua facta colaudans / z de illis volens rationem reddere putat nempe hoc pacto claudere hominū ora / quod profecto impossibile est. Ita ergo plerūque is labitur in iram / impatientiam arrogantiam / perturbationem mentis. ac / culationē alterius / secretorum que celari deberent reuelationem. ut per hec omnia suam astruere innocentiam queat. Ruit item per id frequenter in ypocrisim z fictionem / habens ab hoste persuasum sua opera hominum in prospectu fieri debere. non quidem / ut dicit / ob mundi vendicandum applausum. verum ad prebendum alijs boni exempli viam / simul z ad propriam vitandum infamiam / nam mibi / ita eloquitur / illesa fama manente. pluris homines mea verba estimabunt / fientque exinde meliores.

Altera parte monet nonnunquē hostis / ut quis nibili pendat quid de se homines loquantur z sentiant / neque in aliquo suam famam custodiat. sed equale ducat in manifesto z occulto peccare / atque in tali sue vite negligentia incuriaque viuat. secum inquit / mea qualis sit conscientia deus agnoscit. Ad profecto mibi satisfactum est. dicat alij quicquid eis libuerit. Ecce itaque videntis / quod difficile sit huic utrumque effugere / z recto gradiendo tramite a neutro

detineri z capi. sunt enim ambo perniciosissimi. **Q**uamobrem primū debet quis que considerare quale opus suuz existat. bonū ne an malū. Nam si est malū quōto magis illud in patulo aptoque facit / tāto grauius ipse peccat. Et si casu is celare / abdere / z occultare debet non quod ob superbiam. sed ne alijs occasionē peccandi male loquēdis tribuat. Sin vero opus bonū sit / attamen is non scit alios ipm veluti malum iudicatos. animaduertere oportet an hi que ita iudicant ad hec ex ignorantia z simplicitate adducantur / z tūc hoc opus si ad salutē non necessarium extiterit. intermitterendū ē / vel illius rebus cognitio z veritas est eis apicanda / docendique sunt non sic de illo arbitrari debere. que si ex malicia hominū pdeat iudicium. Sūnt enim nonnulli quibus aliena virtus inuisa est que nequeunt. quicquid fieri vidēt. maligno non carperē redente. Hi prius remedi sunt / neque ei pnt villo pacto claudi istez ora. Itaque minime opus est cum que bonū opatur aduersus huiuscemodi homines suā famā tueri.

Porro hoc loco animaduertendū est. que sublimia opa crebrius efficere dignatus est deus per illos / qui / ut docet aplos / fatui. inscī. vel nullius estimationis habitū sunt. que per alios quosque. Quare nequeque optare quis debet ut in eo quod agit bono. ab alijs comendetur. neque multo minus / suā debet depmere predicareque laudē. vel etiā procurare ut hoc fiat ab alijs. sed totū deo relinquendū est. que de nihilo nouit operari ingentia. Frequenter namque videmus quo amplius suam que ostentare queit innocentiam / aut propriū bonū in alioz noticiā ducere / eo minus ab alijs estimatur z curatur. Tōge etiā minus tum sibi tum ceteris apud deū proficit.

Hic nonnunquē hostis ut secus quis sciscitet z inquirit an pdestinat a deo sit ad gloriā vel ad penā eternā prelicitus / ut hō pacto vel in presumptuosam spes vel in desperationē labatur z conuatur. Pro inde neutri horū diffinita sententia iudicare debet homo. sed in dei spare misericordia / cui ingenti timore sue districte iusticie.

Nonnunquē suggerit hostis apud se punctari an potius nunc que mori vel eternaliter damnari mallet. que aliquod mortale committere peccatum / ut si is affirmatiue respondeat / in eo denuo peccet que magis eligit peccatum admittere

atq; ita offendere deuz q; huiuscemodi pe-
nas perpeti. deum quippe offendere pro
quocunq; vitandis supplicio velle nequa-
q; debet. Sin vero contrariam is partem
asseruerit/primu in forsitau mentietur. de-
cidet etiam forstasse in iactantiam atq; ar-
rogantiam. Quamobrem magnopere vi-
tandum est huiuscemodi facere questiones/
neq; eis si subrepsit est respondendum/
abijciendeq; sunt r dicendum deo. Deaz
domine fragilitate agnoscis / certus equi-
dem sum / quoniam nisi tua gratia mihi fo-
ret auxilio nulla ita modica est pena / quin
me vinceret. atq; peccato faceret p'stare co-
sensum. Quare me miserum in tuas p'ncio
manus / obsecrans ne ea tentationum perl-
cula incurrere me sinas / que morum sine
transgressu mandatorum superare non q;
am. Hoc itaq; modo periculosus is mali-
gnus q; laqueus tuto pertransiri valebit.
Fragilitatem videlicet propriam humili-
ter recognoscendo / r in deo solo constituen-
do spem. neq; quodcuq; iudicando ali-
ud. Scitis nempe beatum Petrum qui p-
us se velle mori q; deum relinquere spon-
debat. deum postmodum deseruisse / neq;
huius quod promiserat effecisse aliquid.
Sic profecto agunt q; plurimi putantes
q; omnia perferrent anteq; ad peccandum
pertraherent. quasi no diuina gra sed sua
virtute ipi peccatu deuitet

Donnunq; alia tentatione immit-
tit hostis. huic pene simile / r est
cu; quis preterito tempore graua
perpetrauit scelera / vnde bona sibi aliqua
euenerunt / sicut per fornicationem aut ad-
ulterium prole suscepit qua ardentissimo
amore coplectitur. tunc agit hostis vt is a
semetipso inquirat. vel ab alio interroget.
Vellet ne non peccasse / r hanc no habuis-
se plem. Accidit enim hominem delinque-
re qualitercuq; huic respondeat questio-
ni. vt in pcedenti tentatione dictu est. Dico
itaq; dictu remediū hic etiam locum habe-
re. tali scilicet questionī non respondendo
vel potest homo dolere de ipso peccato. do-
lere item potest q; per huiuscemodi delictum
sibi proles orta est. No autem absolute do-
lere optet de eo q; plem habet.

Donnunq; incitat hostis hominē
ad hoc vt apud se petat. an sit cete-
ris hominib; vel hoc aut illo dere-
rior. vnde plurima frequenter peccata sur-

gunt. puta mentiri. superbire. alios teme-
re iudicare Debet itaq; is dicere quicquid
ex me habeo totum peccatum est. si vero in
me est aliquod bonum. id est ex gratia dei/
quam eque alteri sicut mihi deus ipse lar-
giri potest / satis pfecto sum iniquus si ni-
hil ex me nisi peccatum habeo. no ergo me
ceteris cōparare opus est / cū ipse sim ex me
sceleratissimus.

Donnunq; gratias r dona que in
aliquo sunt ante huius oculos sta-
tuit hostis. vt hinc intumescat. p-
uipendatq; ceteros. Quare ex aduerso is
cogitare debet. eo sibi maiora pericula gra-
uioremq; imminere damnationē. si no re-
crediuinis vtatur muneribus. Cogitare
etiam potest q; nemo adeo est impius qui
non melius huiuscemodi vtetur donis si
hecpisa sibi collata fuissent. r ita quēcuq;
primū / siue iudeū / siue gentile / seipo melio-
re iudicabit. aut saltē no deteriore.

Donnunq; efficit hostis vt cum q;
penitere conteri; debet. a seipo q;
rat tantaz ne de peccato suo displic-
entiam habeat. q; taz habere tenetur q; nō
arguit / qm plus doloris r lachrymarū de
damno h'et tpali. q; nunc h'eat de diuina
offensa / quare nequa; hmoi displicentia
sufficere videt. Sed sciendū q; non est ne-
cesse cor palez de peccato esse dolore tantū/
q;ntus forstasse esset de tempali malo vel in-
commodo. Sufficit enim q; cōmissuz pec-
catū sibi displiceat / r nequa; in simili ca-
su deū offendere vellet. No enī sicut prius
dictū fuit / optet malle dānari mori aut om-
nibus spoliari bonis. q; peccasse. aut hoc
modo peccare. Rursus nec talem hūc op-
tet esse dolorem / qualez de se diuina postu-
lat immēstas / cū hoc sit ipossibile. Quia
ipsa p'ius est infinita. n' m aut dolore fini-
tum esse necesse est. Is ergo dolor qui dicitur
est sufficit. Vt q;dem est q; tanto hic do-
lor est melior / q;sto r in anima / r in corpore
est maior. assit modo q; ad corpalem dolo-
rem recta discretio. Non enī ex eo corp' de-
strui aut ratio ledi debet. **P**lurime per
istud vitantur tentationes. que subeunt cū
quis nimū vtetur nunq; satis penitere /
aut suum non facere debitum. Debituz in
q; q;stum ad salutem satis est. vt enī est di-
ctum nequa; nostruz debitū facere possu-
mus q;ntum dei altitudo deposcit. neq; eti-
am fm beneficia que ab ipso recepimus /

De tentationibus

ne hoc pfecto a nobis indulgentissimus ille pater expetit/inimico p mira gratie sue benignitate sibi sufficere vult, z nos iam sic habere parat^o est si ea que in certo numero/certis agenda, temporibus mandata nobis tradidit, ipsi compleuerimus que etiam sub eterne mortis interminatione implenda mandauit. **U**niversa autem hec pcepta in his duobus continentur. Dilige deum super omnia, z proximum tuum sicut teipsum. Si quis vero sup hec aliquid bonum effecerit, is p inde maiorem gratiam obtinebit. **Q**uod si interrogas, quid est super omnia deum amare? plane grosseqz respondeo. Hoc est sic eum diligere, vt nullo pacto quodlibet aliud quis amare velit per quod perderet dei amore. **P**roximum autem sicut teipsum diligere/est ei finaliter quidem vitam optare eternam/ gratiaz vero in presenti seculo, insup id ei facere velle quod rationabiliter z iuste in simili casu sibi quisquis fieri veller. **U**nde manifestuz est qd is qui est iudex constitutus, nequaquam velle debet latronem a morte vel carcere liberare/qz ipse fortasse in simili casu contra rationem liberari cuperet. **E**t ex hoc plurimis eiusmodi tentationibus respondere potest.

Nonnunqz qui sacru altaris suscipere constituit sacramentu/ occurrit sue indignitatis cogitatio/qd videlicet nequaquam ad hoc dignus esse potest z presertim sibi videtur qd non bene sua sit delicta confessus. **F**ieri autem potest hoc suggestione demonis, vt tantum bonum impediantur. **Q**uare igit is cogitare debet ad hunc se dignu ppriis viribus fieri posse/qz etiam centum annis ad id laborans incuberet, nisi ex speciali di munere id fiat quod sane munus ptreque/nunc sicut p centum annos dominus elargiri. **D**ebet rursus considerare, quoniam hac in vita/nemo p infallibilem absolutamqz certitudinem scire potest, vtrum in gratia sit, an n vere ne sit penitens, an non, vtruz recte confessus sit an non, nisi ad hoc singularis accesserit reuelatio. **I**taqz qui sine hac certitudine suscipere nollit eucharistiam, is pfecto seipsum deciperet z qndam superbie specie habere videret. **E**st alia humana vlt moralis certitudo/q in nro pposito z reqritur z sufficit, cu vicz qd in ppria recollectioe z pscie discussione/id egit qd cu sua discre-

tio, tu boni alioz dsiliu/ cu debere facere iudicat atqz h p sufficiens ipus ad id coiter obseruatu pfectuz. **Q**uod si tuc in pctio mortali fm ppriu iudiciu is se esse no videat, tuto z sine noui piculo pcti/ad coione accedere potest/z qz vt frequenter accidit sibi fortasse leuia qda dubia supueniant, ea tu pretere imo vincere debet/ z ad ppariu agendu semetipm cogere. **A**ene aut dubiu voco, cu qd ponit de aliq fert iudiciu, qd sit bonum iustu zc, qz q sit malu z pctm/ z nihilominus qsdam rones vel cogitationes in ppariu bz q aliquam ei dubitatione afferunt, non tu ita qn pmu iudiciu multo sibi sit certu/in tm qd si res ipsa alteri foret, de ea nequaquam ambigeret aut cunctaret. **V**icqz si no maiore certitudine de vna partiu habet qz de altera, sistere debet quousqz ad eaz aliquam magis assentiat/ z hoc vel alioz vel sue ronis consultatione/ vel inspiratione diuina obtenta poroem. **N**isi eni hoc mo ds securitate in semetipso capiat/ se male fuisse confessuz semp iudicabit, neqz tranquillus ee/ aut conscie pacem vnqz hre poterit. **Q**uod pfecto neqz qd bonum est.

Seipso penites nonnunqz inquit/ rit si firma nonqz peccandi voluntatez beat, z tuc ei plurima pponit hostis/ pftim qd nimium est fragilis/ qd ite taz crebro in pctu lapsus e z adhuc quidie labit. **C**onsiderare aut is debet vtz qdem ee non posse eum vitare pctm viribz suis. **N**o etia asserere opus habet nunqz se peccaturu, psumptuosum qppe esset hoc/ neqz tu etia iudicare debet se peccaturu. **N**am eni hoc esset delinqre. **S**atis igit est si firmuz ei ppositu adest cu dei adiutorio deuitandi peccatu/ z ad id diligentia adhibedi/ nec fm pntem voluntate villo vult pacto in posterum peccare.

Nonnunqz vt dictum est enitur hostis/ personis deum timentibz/ magis qz ceteris/ nimiu timorem immittere/ quo in cunctis suis operibus deficere formidet. **Q**uamobrem eiusmodi timoratis necessariu est vt in pms magnopere animaduertat ad quid sub pena peccati mortalis fm suu statum obligantur, z ad quid non. **P**otest autem de hoc haberi non quidem infallibilis sed humana certitudo/ per sapientium z deuotozum bonuz consilium/ per scripturas, per iudiciu p prie rationis/ et p suum cofessorem. **N**am

Quid sit sup oia deu diligere

Quid sit proximu sicut seipm dilige

...
...
Hoc est sic eum diligere, vt nullo pacto quodlibet aliud quis amare velit per quod perderet dei amore.
...
Nonnunqz qui sacru altaris suscipere constituit sacramentu/ occurrit sue indignitatis cogitatio/qd videlicet nequaquam ad hoc dignus esse potest z presertim sibi videtur qd non bene sua sit delicta confessus.

fm hanc psonaz p silium r dictamen debet
is frequēter p riu iudiciū mutare r vincere
Lū ergo de eo qd agēdū est habet is hmoi
certitudinē/pōt se merito q̄tare / lz plures
alias negligētias/q̄ ventalia p̄cā sunt/ad
miserit. Sed si in his p̄cāis p̄ncipalibus
se defecisse p̄gnoscit. penitēre debet/r post
modū loco r tpe p̄fiteri. Videtis itaqz p r
sus eē necessariū/vt q̄sqz diligētē p̄q̄rat q̄
res p̄cāis mortale sit. q̄ nō. in q̄ q̄sqz oblige
tur in q̄ non. Et tūc quicqd sup hoc egerit
id yltroncū erit r superogatois/ad augmē
tū sue gr̄e/simul r alioz. Credere enī q̄ illō
meli⁹ bonū qd q̄s facere valet/ semp imple
re teneat. ita q̄ si h̄ obmiserit. peccet morta
liter/erroneuz esset. nunq̄ etiam q̄s posset
obtinere p̄scientie pacem.

H finalit p generali regula accipite/
q̄ vti de r bon⁹ angelus sp ad bo
nū hortant/cunctaqz seu p̄spa seu
aduersa/siue bonū siue malū/sui vel alteri⁹
ad salutē r p̄fectū bonoz p̄uertūt. sic ex ad
uerso oia in damnū r p̄niciē detoz gr̄e moli
tur hostis. Abundat q̄s diuinitis enitit
hostis vt illis abutatur vel in supbiā/vel i lu
puriā/vel in vsurā/r iniquā r p̄aliū adq̄s ito
nē. Cōtra sc̄us angelus conat r suadet. vt
illis vtaf ad largiēdas elemosinas/ad sup
pliciter reddēdas gr̄as deo/ad h̄ndā suffici
entiā. **S**ilr p̄siderate in p̄lcritudine. vi
rib. sc̄ia. statū. bona hoim fama. r hoz cō
trarijs paup̄rate. deformitate. mala obscu
raqz fama. Diuersitatē etiā inclinationis
hoim ad h̄ vel illud/nouit sc̄us angelus be
ne vti/hostis vero male. Quāqz etiā fre
quēter r ip̄am dei inspirationē in malū cō
uerti facit hostis. sicut ex aduerso bon⁹ an
gelus malā inimici tentationē in bonum/
puta quis tentabitur ideo religionē ingre
di vt postmoduz egrediat r exeat. In ea tū
p̄seueras p̄stāsqz manebit. De supbiā aut
inuidia tentabit huic valideresistat r inde
merebit plurimū. Ita frequēter dū grauiter
nocere cupit hostis. p̄dest admodū/r p̄fic
in tantum q̄ hominem crebro tentare desi
stit/ne tentationem supando mereatur.
Aduersus vero cunctas suas illaqueantes
tentationes/que certe sunt innumere. non
nisi vnicū generale remediuz reperitur/
vti beato Anthonio reuelatū extatit. vt q̄s
videlicet p̄fundam semper habeat humili
tatem/r affectione sincera/puroqz corde su
am totam spem in dei ac sanctorum auxili

um statuat/idqz se facere posse/esse dei gra
tiam censeat permāximam. Nihilominus
tamen semper suum debitum faciat apud
deum/r obseruantiam mandatorum eius
predicte innitendo spei. Nam sicut firmi
ter credimus hominem sola dei saluari mi
sericordia. ita eam misericordiam sumope
re venerari/diligere / caripendereqz debe
mus/secus enim faciens vel hoc iuterinit
tens agere/p̄fecto illam perdere sese reddit
dignissimum. **Q**uod si suggerens tibi
hoc modo dicat hostis. quicquid egeris cer
to nouit deus an damnatus eris vel ne. ne
qz vllatenus aliter esse potest. Respondeb
quicquid de me ordinauerit deus ipse ta
men amari dignus est et coli. cunqz menti
ri nequeat/ipse sibi obsequentibus r ad h̄
pro suis viribus conantibus infallibiliter
gloriam celestē largietur. Quāqz vero mi
bi meus sit finis incognitus. bene tamen
scio/quoniam bona vita in bonum finem
perducit. neqz ob hāc incertitudinē/omit
tere debeo. quo minus meum efficiam de
bitum. immo p̄fecto magis ac magis eni
tendum mihi est. sicut r si infirmus se sanā
dum ignoret. iure tamen ad id suum debi
tum facit. **C**oncludendo dicimus nihil
ita instruere hominem in predictis tenta
tionibus infinitisqz alijs. sicut gratiaz dei
que per deuotam orationem/in p̄funda su
am humilitate atqz cōtritioue cordis/ad
quiritur. **D**anc vobis gratiam meritis
ac intercessionibus omnium sanctorum san
ctarumqz/largiri dignetur pater r filius et
spiritus sanctus Amen. // **Finis.**

Contra professum

inobedientem eiusdē Johannis Berson.
E ore tuo te iudico serue ne
qz. Si h̄ dixit i p̄bola dñs
de seruo nō multiplicāte licz
reddete talentū/ qd dicturus
est de suo dissipāte sil r negā
te talentū. Talis est ille inobediens p̄fess⁹
sit clericus sit laicus/qui p̄p̄riā sp̄s sui vo
luntatē acceptam a deo/causa lucrandi vi
te thesaurum eterne/ dedit illam in manu
superioris sui dicens. Suscipe me r vi
uam abba pater. In manus tuas commē
do spiritum meum/quoniam fidēs in te et
de me diffidens do illum tibi. Adiua me
r saluus ero. **N**unc tu quisquis es p̄fessus